STAATSCOURANT
Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.
Nr. 4391
29 januari 2016

# Besluit van de algemene raad van 11 januari 2016 houdende de vaststelling van de beleidsregel inzake vrijstelling deelname onderwijs, vrijstelling van het examen en de procedure aanvraag van vrijstelling of verzoek tot toepassing hardheidsclausule (Beleidsregel onderwijs en toetsen BA)

De algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten;

gelet op de artikelen 3.17, vijfde lid, 3.18, 3.19, negende lid, 3.20, van de Verordening op de advocatuur;

gelet op artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht;

stelt de navolgende beleidsregel vast:

**Artikel 1 vrijstelling deelname onderwijs**

1. Vrijstelling van de verplichting tot het deelnemen aan het onderwijs wordt slechts verleend voor een cognitief vak en slechts voor een volledig onderdeel van de beroepsopleiding advocaten.

2. Vrijstelling van de verplichting tot het deelnemen aan het onderwijs wordt niet verleend voor de vakken vaardigheden, schriftelijke vaardigheden (inclusief argumentatieleer) en beroepsattitude & beroepsethiek.

3. De stagiaire die vrijstelling deelname onderwijs verzoekt, heeft de aan de beroepsopleiding advocaten gelijkwaardige theoretische en praktische bekwaamheid, bedoeld in artikel 3.18, tweede lid, van de Verordening op de advocatuur, verworven, indien:
   a. de toetstermen, neergelegd in de vakbeschrijving van het vak waarvoor een vrijstelling wordt gevraagd, zijn gehaald;
   b. de bekwaamheid niet meer dan drie jaar vóór de beëdiging is verworven; en
   c. de bekwaamheid is opgedaan vanuit een partijdige invalshoek.

4. De stagiaire doet de aanvraag door middel van het ‘formulier aanvraag vrijstelling onderwijs’ in bijlage 1.

**Artikel 2 vrijstelling van het examen**

1. Vrijstelling van de verplichting om in alle onderdelen van het examen een toets af te leggen, wordt niet verleend voor de vakken vaardigheden, schriftelijke vaardigheden (inclusief argumentatieleer) en beroepsattitude & beroepsethiek.

2. De algemene raad wijst een verzoek om vrijstelling van het examen toe, indien:
   a. het voor de stagiaire de eerste toetsgelegenheid van het onderdeel is;
   b. de stagiaire ten minste voldoet aan de vereisten voor vrijstelling deelname onderwijs, bedoeld in artikel 1, derde lid; en
   c. de stagiaire door middel van in wetenschappelijke tijdschriften gepubliceerde artikelen of behaalde diploma’s een diepgaande theoretische bekwaamheid heeft verworven.

3. De stagiaire doet de aanvraag door middel van het ‘formulier aanvraag vrijstelling toets’ in bijlage 2.

**Artikel 3 vrijstelling deelname onderwijs en van het examen voor RAIO, RIO en IDR**

1. De algemene raad verleent aan de stagiaire die is ingeschreven op het tableau vanwege de hoedanigheid van rechterlijk ambtenaar in opleiding (RAIO) of rechter in opleiding (RIO) vrijstelling van deelname aan het onderwijs en van het examen, met uitzondering van het introductieblok van het vak beroepsattitude & beroepsethiek.

2. De algemene raad verleent aan de stagiaire die is ingeschreven op het tableau vanwege de hoedanigheid van kandidaat Interne Doorstroom Rechterlijke macht (IDR) vrijstelling van deelname

aan het onderwijs en van het examen, met uitzondering van het introductieblok van het vak beroepsattitude & beroepsethiek en de major.

3. De stagiaire die rechterlijk ambtenaar in opleiding of rechter in opleiding is, doet de aanvraag door middel van het formulier ‘aanmeldformulier beroepsopleiding advocaten RAIO/RIO’.

4. De stagiaire die kandidaat Interne Doorstroom Rechterlijke macht is, doet de aanvraag door middel van het formulier ‘aanmeldformulier beroepsopleiding advocaten IDR’.

5. Aan de vrijstelling deelname onderwijs en van het examen voor RAIO, RIO en IDR verbindt de algemene raad in ieder geval de voorwaarde dat de stagiaire verzoekt om schrapping van het tableau na afloop van de periode voor het opdoen van werkervaring in het kader van de rechterlijke opleiding en uiterlijk met ingang van een door de algemene raad in ieder geval te bepalen datum.

**Artikel 4 toepassing hardheidsclausule deelname onderwijs en examinering**

1. De algemene raad wijkt niet af van artikel 3.17, tweede of derde lid, of van artikel 3.19, derde, vierde, vijfde, zevende of achtste lid, van de Verordening op de advocatuur, indien het verzoek wordt ingediend bij de algemene raad meer dan vier weken na aanvang van het onderwijs of na de betreffende toetsgelegenheid.

2. De stagiaire doet het verzoek tot toepassing van de hardheidsclausule door middel van het ‘formulier verzoek toepassing hardheidsclausule BA’ in bijlage 3.

**Artikel 5 intrekking**

De volgende beleidsregels worden ingetrokken:

a. de Beleidsregel toepassing hardheidsclausule bij verval toetskansen beroepsopleiding advocaten; en
b. de Beleidsregel vrijstellingen beroepsopleiding advocaten.

**Artikel 6 inwerkingtreding**

Deze beleidsregel treedt in werking met ingang van 1 februari 2016.

**Artikel 7 citeertitel**

Deze beleidsregel wordt aangehaald als: Beleidsregel onderwijs en toetsen BA.

## TOELICHTING

### Algemeen

In de praktijk komt het met enige regelmaat voor dat een stagiaire vrijstelling vraagt voor deelname aan het onderwijs of van de verplichting om in alle onderdelen van het examen een toets af te leggen. Concreet wordt dan verzocht om vrijstelling voor een vak of van een toets. Daarnaast komt het voor dat een stagiaire een verzoek doet tot toepassing van de hardheidsclausule, bijvoorbeeld teneinde zijn toetsgelegenheid te behouden.

De algemene raad voert een restrictief beleid ten aanzien van het verlenen van vrijstelling.
Ten aanzien van de vrijstelling onderwijs is de maatstaf of stagiaires reeds de theoretische én praktische bekwaamheid hebben verworven die (minimaal) gelijkwaardig is aan de theoretische en praktische bekwaamheid van stagiaires die het vak waarvoor vrijstelling wordt gevraagd bij de beroepsopleiding advocaten hebben afgerond. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om vrijstelling te verlenen voor het elders volgen van onderwijs in het betreffende onderdeel van de beroepsopleiding, tenzij dit onderwijs door een door de algemene raad geaccrediteerde onderwijsinstelling wordt verzorgd.
Ten aanzien van de vrijstelling toets is niet voldoende dat een gelijkwaardige theoretische en praktische bekwaamheid is verworven: de stagiaire dient voorts aan te tonen dat hij een diepgaande theoretische bekwaamheid heeft verworven.

De algemene raad voert een restrictief beleid ter zake van de toepassing van de hardheidsclausules, opgenomen in de artikelen 3.17, vijfde lid, en 3.19, negende lid, van de Verordening op de advocatuur. In een aantal gevallen is het echter evident dat strikte toepassing van de regelgeving leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard. Hierbij moet worden gedacht aan niet-werk gerelateerde omstandigheden en van buiten komend(e) onheil/omstandigheden, zoals de begrafenis van een naaste of ziekte waardoor een stagiaire niet in staat is een toets te maken.

### Artikelsgewijs

#### *Artikel 1 vrijstelling deelname onderwijs*

In het derde lid van dit artikel wordt uitleg gegeven van het begrip ‘gelijkwaardige theoretische en praktische bekwaamheid’.

De algemene raad vergelijkt de door de stagiaire verworven bekwaamheid met de toetstermen die zijn neergelegd in de vakbeschrijving van het vak waarvoor een vrijstelling wordt gevraagd.
Om zeker te zijn dat aan de doelstelling van het vrijstellingenbeleid wordt voldaan, is het van belang dat de stagiaire over actuele kennis beschikt. Onderwijs dat langer dan drie jaar vóór de beëdiging is gevolgd op een rechtsgebied waarop de stagiaire vervolgens niet werkzaam is geweest, voldoet naar de mening van de algemene raad niet aan dat criterium. Het recht is immers voortdurend in ontwikkeling. Voorts hecht de algemene raad aan de partijdige invalshoek, waarmee bedoeld is aan te geven dat tijdens het onderwijs of in de praktijk de stagiaire heeft geleerd de problematiek te bezien vanuit de positie van zijn cliënt. Duidelijk moet zijn dat de stagiaire heeft geleerd dat hij partijdig is, in de zin dat hij de belangen van zijn cliënt dient en zich daartoe strategisch opstelt ten opzichte van de wederpartij. Bij beoordeling van recente praktijkervaring geldt eveneens dat de stagiaire in die positie te maken had met belangenbehartiging, waarbij, vergelijkbaar met de advocatuur, uitdrukkelijk positie wordt gekozen voor de rechtzoekende.

In het eerste lid van dit artikel wordt de mogelijkheid van vrijstelling voor slechts een aantal lessen uitgesloten. Een vrijstelling kan alleen op een volledig onderdeel van de beroepsopleiding betrekking hen.

De schriftelijke aanvraag die de stagiaire richt tot de algemene raad is een aanvraag in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Daarmee vindt de behandeling van de aanvraag plaats met inachtneming van hoofdstuk 4 van de Awb. Het besluit van de algemene raad op de aanvraag is een beschikking in de zin van artikel 1:3 van de Awb. Tegen de beschikking staat bezwaar open.

#### *Artikel 2 vrijstelling van het examen*

In het tweede lid van dit artikel wordt aangegeven op welke wijze de algemene raad de betrokken belangen afweegt bij het gebruik van zijn vrijstellingsbevoegdheid als bedoeld in artikel 3.20, eerste lid, van de Verordening op de advocatuur.

Indien de stagiaire eerder een onvoldoende heeft behaald voor een toets, wordt van de verplichting om die toets af te leggen geen vrijstelling verleend.
Evenals vereist is voor het verlenen van vrijstelling van de verplichting deel te nemen aan het onderwijs, is voor het verlenen van vrijstelling van de verplichting om in een onderdeel van het examen een toets af te leggen vereist dat de stagiaire heeft aangetoond minimaal een aan de beroepsopleiding gelijkwaardige theoretische en praktische bekwaamheid te hebben verworven. Voor het verlenen van vrijstelling van de verplichting om in een onderdeel van het examen een toets af te leggen is evenwel niet voldoende dat een gelijkwaardige theoretische bekwaamheid is verworven: de stagiaire dient voorts aan te tonen dat hij een diepgaande theoretische bekwaamheid heeft verworven.

In het derde lid is een procedureregel opgenomen, namelijk dat de aanvraag via een formulier moet worden ingediend. De schriftelijke aanvraag die de stagiaire richt tot de algemene raad is een aanvraag in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Daarmee vindt de behandeling van de aanvraag plaats met inachtneming van hoofdstuk 4 van de Awb. Het besluit van de algemene raad op de aanvraag is een beschikking in de zin van artikel 1:3 van de Awb. Tegen de beschikking staat bezwaar open.

### *Artikel 3 vrijstelling deelname onderwijs en van het examen voor RAIO, RIO en IDR*

In het eerste lid is bepaald dat de algemene raad op verzoek aan rechterlijke ambtenaren in opleiding en rechters in opleiding vrijstelling verleent van de verplichting tot het deelnemen aan het onderwijs en het afleggen van het examen, behalve voor het deelnemen aan het Introductieblok (kernwaarden en gedragsregels).

In het tweede lid is bepaald dat de algemene raad op verzoek aan kandidaten in het kader van de Interne Doorstroom Rechterlijke macht vrijstelling verleent van de verplichting tot het deelnemen aan het onderwijs en het afleggen van het examen, behalve voor het deelnemen aan het Introductieblok (kernwaarden en gedragsregels) en aan de major.

In het derde en vierde lid is een procedureregel opgenomen. De aanvraag wordt gedaan via het aanmeldformulier voor de beroepsopleiding advocaten, dat door de raden van de orde in het arrondissement wordt verstrekt.

In het vijfde lid van dit artikel wordt aangegeven op welke wijze de algemene raad de betrokken belangen afweegt bij het gebruik van zijn bevoegdheid voorwaarden aan de vrijstelling te verbinden. Aan de vrijstelling die wordt verleend aan rechterlijke ambtenaren in opleiding, rechters in opleiding en kandidaten in het kader van de Interne Doorstroom Rechterlijke macht wordt de voorwaarde verbonden dat zij na afloop van hun ‘buitenstage’ dienen te verzoeken om schrapping van het tableau.

### *Artikel 4 toepassing hardheidsclausule deelname onderwijs en examinering*

In het eerste lid van dit artikel wordt aangegeven op welke wijze de algemene raad de betrokken belangen afweegt bij het gebruik van zijn bevoegdheid om af te wijken van de regel dat de stagiaire die niet direct na aanvang van de stage het onderwijs in de onderscheiden onderdelen van de beroepsopleiding advocaten volgt geacht wordt de voor dat onderdeel afgenomen toetsen niet te hebben behaald.
Voorts wordt aangegeven op welke wijze de algemene raad de betrokken belangen afweegt bij het gebruik van zijn bevoegdheid om af te wijken van de regel dat de toets als niet behaald wordt beschouwd indien de stagiaire geen gebruik maakt van de eerste toetsgelegenheid van het onderdeel direct nadat hij het onderwijs in dat onderdeel heeft gevolgd of van de eerstvolgende herkansing. Indien de stagiaire zich op een hardheidsclausule wenst te beroepen, wordt van de stagiaire verwacht dat hij tijdig, dus binnen vier weken na aanvang van het onderwijs of binnen vier weken na de toets, een verzoek daartoe indient.

In het tweede lid is een procedureregel opgenomen, namelijk dat de aanvraag wordt gedaan via een formulier. Het schriftelijke verzoek dat de stagiaire richt tot de algemene raad is een aanvraag in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Daarmee vindt de behandeling van de aanvraag plaats met inachtneming van hoofdstuk 4 van de Awb. Het besluit van de algemene raad op de aanvraag is een beschikking in de zin van artikel 1:3 van de Awb. Tegen de beschikking staat bezwaar open.

## BIJLAGE 1 FORMULIER AANVRAAG VRIJSTELLING ONDERWIJS

Met dit formulier vraagt u vrijstelling van de verplichting tot het deelnemen aan het onderwijs.
Stuur dit formulier naar jz@advocatenorde.nl
N.B. De algemene raad beslist in beginsel binnen acht weken op uw aanvraag. Het is daarom raadzaam om uw verzoek ten minste acht weken vóór aanvang van het betreffende vak in te dienen.

### 1. Persoonsgegevens aanvrager

titulatuur: ..........................................................

initialen: ..........................................................

achternaam: ..........................................................

BAR-nummer (A-nr.): ..........................................................

### 2. Correspondentiegegevens aanvrager

arrondissement: ..........................................................

naam kantoor: ..........................................................

correspondentieadres kantoor: ..........................................................

postcode en plaats: ..........................................................

telefoonnummer:

(overdag te bereiken) ..........................................................

e-mailadres waarop u voldoende bereikbaar bent:

(t.b.v. correspondentie aanvraag) ..........................................................

### *3. Overige gegevens:*

datum beëdiging: ..........................................................

naam patroon: ..........................................................

e-mailadres waarop patroon voldoende bereikbaar is: ..........................................................

### *4. Specificatie van de aanvraag*

onderwijs/toets[1] vak: ..........................................................

relevante opleiding(en): ..........................................................

beschrijving opleiding(en) ..........................................................

periode opleiding(en): ..........................................................

aantal contacturen: ..........................................................

aantal voorbereidingsuren: ..........................................................

wijze van toetsing van opgedane kennis: ..........................................................

relevante werkervaring: ..........................................................

aard werkzaamheden: ..........................................................

---

[1] doorhalen wat niet van toepassing is

periode werkzaamheden: ..........................................................

### *Bijlagen*

Stuur als bijlagen mee: diploma's, certificaten, leerstofomschrijvingen, vakomschrijvingen, gepubliceerde artikelen en/of werkverklaringen.

### *5. Ondertekening*

Ik verklaar dat alle gegevens op dit formulier volledig en naar waarheid zijn ingevuld.

naam aanvrager: ..........................................................

plaats en datum: ..........................................................

handtekening aanvrager: ..........................................................

## BIJLAGE 2 FORMULIER AANVRAAG VRIJSTELLING TOETS

Met dit formulier vraagt u vrijstelling van de verplichting om in alle onderdelen van het examen een toets af te leggen.
Stuur dit formulier naar jz@advocatenorde.nl
N.B. De algemene raad beslist in beginsel binnen acht weken op uw aanvraag. Het is daarom raadzaam om uw verzoek ten minste acht weken vóór de betreffende toets in te dienen.

### 1. Persoonsgegevens aanvrager

titulatuur: ..........................................................

initialen: ..........................................................

achternaam: ..........................................................

BAR-nummer (A-nr.): ..........................................................

### 2. Correspondentiegegevens aanvrager

arrondissement: ..........................................................

naam kantoor: ..........................................................

correspondentieadres kantoor: ..........................................................

postcode en plaats: ..........................................................

telefoonnummer:

(overdag te bereiken) ..........................................................

e-mailadres waarop u voldoende bereikbaar bent:

(t.b.v. correspondentie aanvraag) ..........................................................

### 3. Overige gegevens

datum beëdiging: ..........................................................

naam patroon: ..........................................................

e-mailadres waarop patroon voldoende bereikbaar is: ..........................................................

### 4. Specificatie van de aanvraag

onderwijs/toets[2] vak: ..................................................................................................

beschrijving opleiding(en) ..........................................................

periode opleiding(en): ..........................................................

aantal contacturen: ..........................................................

aantal voorbereidingsuren: ..........................................................

wijze van toetsing van opgedane kennis: ..........................................................

relevante werkervaring: ..........................................................

aard werkzaamheden: ..........................................................

periode werkzaamheden: ..........................................................

[2] doorhalen wat niet van toepassing is

## Bijlagen

Stuur als bijlagen mee: diploma’s, certificaten, leerstofomschrijvingen, vakomschrijvingen, gepubliceerde artikelen en/of werkverklaringen.

## 5. Ondertekening

Ik verklaar dat alle gegevens op dit formulier volledig en naar waarheid zijn ingevuld.

naam aanvrager: ..........................................................

plaats en datum: ..........................................................

handtekening aanvrager: ..........................................................

## BIJLAGE 3 FORMULIER VERZOEK TOEPASSING HARDHEIDSCLAUSULE BA

Met dit formulier vraagt u de algemene raad de hardheidsclausule van artikel 3.17, vijfde lid, en van artikel 3.19, negende lid, van de Verordening op de advocatuur toe te passen.

Stuur dit formulier naar:
– toetsverzoeken@cpodialogue.nl als het gaat om een verzoek om afwijking van artikel 3.17, tweede of derde lid, of artikel 3.19, derde, vierde, vijfde, zevende of achtste lid, van de Verordening op de advocatuur; of naar
– jz@advocatenorde.nl als het gaat om een verzoek om afwijking van artikel 3.19, zesde lid, van de Verordening op de advocatuur.

### 1. Persoonsgegevens van de aanvrager

titulatuur: ..........................................................

initialen: ..........................................................

achternaam: ..........................................................

BAR-nummer (A-nr.): ..........................................................

### 2. Correspondentie aanvrager

arrondissement: ..........................................................

naam kantoor: ..........................................................

correspondentieadres: ..........................................................

telefoonnummer: ..........................................................

(overdag te bereiken)

e-mailadres waarop u voldoende bereikbaar bent: ..........................................................

(t.b.v. correspondentie aanvraag)

### 3. Specificatie van de aanvraag

voor welke situatie wordt toepassing

hardheidsclausule gevraagd: ..........................................................

motivering van aanvraag: ..........................................................

indien van toepassing: toetsdatum: ..........................................................

### Bijlagen

Het verzoek dient te worden onderbouwd met bewijsstukken (zoals een medische verklaring bij ziekte).

### 4. Ondertekening

Ik verklaar dat alle gegevens op dit formulier volledig en naar waarheid zijn ingevuld.
naam aanvrager: ..........................................................
plaats en datum: ..........................................................

handtekening aanvrager: ..........................................................